

वंशावली र वंशावलीहरू

डा. जगदीशचन्द्र रेग्मी

नेपालको इतिहास बुझन यहाँ पाइने विभिन्न काल-
का शिलालेख-अभिलेखहरूले धेरै सहायता गरे पनि हाम्रो
वंशावली साहित्यको इतिहासको लेखन र मूल्यांकनमा
अपरिहार्य महत्त्व छ भन्ने स्पष्टै छ ।

विभिन्न खालका वंशावलीहरूको चर्चा, उपयोग र
प्रकाशन आजसम्म भएको छ जुनबाट हामीलाई ऐति-
हासिक घटनाहरू बुझन सजिलो भएको छ र तुलनात्मक
अध्ययन गर्न सजिलो परेको छ । तर इतिहास निर्माणका
लागि अत्यावश्यक भएका यस्ता सबै खालका वंशावली-
हरूको प्रकाशन हुनु अत्यावश्यक देखिन्छ किनभने प्रत्येक
खालका वंशावलीमा एक न एक विशेषता देखिएको छ ।
यहाँ अप्रकाशित वंशावलीबारे केही चर्चा गरिन्छ जुनको
प्रकाशन गर्न सके इतिहासको अध्ययनलाई ठूलो सहयोग
हुने विश्वास गर्न सकिन्छ ।

नेपालको वंशावली साहित्यको ठूलो संग्रह हङसनले
गरेको थाहा पाइएको छ जसले नेपालमा बस्दा यहाँका
धर्म र धार्मिक साहित्य एवं लेखोट किताबका असंख्य
ग्रन्थहरू सङ्कलित गरेर लण्डनमा लगेर राखिएका
थिए । त्यस संग्रहभित्र कति थरी वंशावली छन् भन्ने
कुराको संक्षिप्त चर्चा यहाँ गरिन्छ ।

१. नं. २७ (१९)-
Bamsavalis, 5 books: Vol. 17. Fol.
1-117; Vol. 52, Fol. 180-1.

२. नं. २८ (७)-
Chronology of Nepal, Vol. 17. Fol.
220-27.
३. नं. २९ (८)-
Bamsavali, Newari, 2 Vols: Vol. 9, 16, 17-
and 19.
४. नं. २९ (१६)-
Bamsavali, Newari, Vol. 52. Fol. 7-52;
Vol. 102, Fol. 9-16.
५. नं. २९ (१-६)-
Gorkha Bamsavali, Vol. 51, Fol. 49-1,
92-107; Vol. 55, Fol. 1-4.
६. नं. ३० (१)-
Gorkha Bamsavali, Nepali and History
of Nepal, Vol. 52, Fol. 57-82; Vol. 74,
Fol. 21-23; Vol. 101, Fol. 140-150.
७. नं. ३२ (१)-
Vamsavali etc. Vols. 50, 54, 56, 93, 95
and 104.
८. नं. ३२ (२)-
Vamsavali, Vol. 93, Fol. 89 ff; Vol. 101
Fol. 158-167.
९. नं. ३२ (५)-
Early Gorkha Vamsavalis, Vol. 51, Fol.
111-120.

१०. नं. ३३ (६)-

Gorkha Bamsavali, Roll No. 45.

११. नं. ३६ (१)-

Vamsavali Statistics etc, Vols. 26, 51, 54,
74, 99, 100 and 101.

१२. नं. ३७ (५)-

Vamsavali, Vol. 51, Fol. 181-2.

१३. नं. ३९ (६)-

Nepal Chronology, Vol. 7. Fol. 152-170.

१४. नं. ३९ (९)-

Vamsavalis, Vols. 50 and 55

माथि चर्चित १४ शीर्षक^१ र त्यस अन्तर्गत पनि कति भाग वंशावलीहरूको उल्लेख परेकोले कति थरी वंशावली उक्त संग्रहमा रहेछन् भन्ने अन्दाज गर्न सकिन्छ ।

माथि चर्चित वंशावलीहरूमध्ये नं ३२४ मा नेवारी भाषाका वंशावलीहरूको चर्चा पाइनु महत्त्वपूर्ण छ । किनभने हामीकहाँ नेवारी भाषामा लेखिएका वंशावलीको अस्तित्व अज्ञात छ ।

विदेश पुणेको एउटा अर्को वंशावलीको उल्लेख पाइन्छ डी. राइटको संग्रहमा रहेको जसलाई "Nepalese History (Hindu Reduction)" शीर्षक दिइएको छ ।^२ विदेश पुणेका अन्य वंशावलीहरूबाटे पनि खोजमेल हुनु श्रावश्यक छ ।

नेपालबाट पनि थरी थरीका वंशावलीको प्रकाशन विभिन्न रूपमा भएका छन् तर कति अप्रकाशित अवस्थामा पनि रहेका देखिन्छन् । जस्तो राष्ट्रिय अभिलेखालयको सूचीपत्रमा ९ थरी वंशावलीको उल्लेख पाइन्छ^३ जुनमध्ये एउटाको प्रकाशन डा. कमलप्रकाश मत्तले गर्नुभएको छ ।^४ उहाँले उक्त वंशावलीको छविचित्र र आडल अनुवादको प्रकाशन गर्नुभएको छ । यस लघु

लेखको पुछारमा उक्त छविचित्रबाट पाठ पढी मूल वंशावली प्रस्तुत गरिएको छ पाठकहरूको सुविधाको लागि ।

प्रत्येक संस्करणका वंशावलीमा केही न केही विशेषता वा नौला सूचना पाइने हुनाले ती प्रत्येकको महत्त्व हुन सकदछ भन्ने कुरा तल प्रस्तुत वंशावलीमा उल्लेख भएका दुई नौला तथ्यलाई यहाँ औल्याइन्छ । उक्त वंशावलीको पत्र ५ (क-ख) मा राजा मानदेवले दुइटा तलाउ भएको सात तले मानगृह बनाएको उल्लेख गरिएको छ । मानदेवले मानगृह दरबार बनाएको यस्तो स्पष्ट उल्लेख अन्यत नपाइने हुँदा यो सूचनाको कति महत्त्व छ भन्ने कुरा स्पष्ट छ । यसै गरी राजा मानदेवकी बडामहारानी भोगिनीको उल्लेख गर्ने पहिलो वंशावली पनि यही देखिएको छ । यही वंशावलीले मानदेवलाई धर्मदेवका दत्तक पुत्र पनि भनिदिएर अचम्मको तथ्य पनि प्रस्तुत गरेको छ ।

यही वंशावलीले पत्र १० क मा देवलदेवीलाई पदुमलदेवीकी छोरी (अथवा दूर महलकी दहिनी) भनेर उल्लेख गरेको तथ्य पनि यस्यादै महत्त्वपूर्ण छ । मध्यकालीन इतिहासमा देवलदेवीको राजनीतिक गतिविधिको महत्त्वबाटे त गोपाल वंशावलीबाट घेरेर कुरा थाहाभइ-सकेको हो तर उनी को हुन् भन्ने बारेमा स्पष्ट ज्ञान हुन सकेको थिएन । यही वंशावलीले देवलदेवीलाई तत्कालीन राजनीतिका हर्ताकर्ता जयरुद्रमल्लकी बहिनीको नाता स्पष्ट पारिदिएको छ । तर प्रिन्स देवलदेवीलाई सिम्रोन-गढका राजा हरिसिंहदेवकी पत्नी मान्ने विचार विद्वान्-हरूले गरेको पृष्ठभूमिमा हरिसिंहदेव सिम्रोनगढ राज्यबाट भागेर तीनपाटनतिर आइपुरदा भरेका र उनका परिवार भक्तपुर दरबारको आश्रयमा बस्न थालेका र राजनीतिमा प्रभावशाली हुन पुणेको कुरा तत्कालीन इतिहासको महत्त्वपूर्ण घटना मानिन्छ ।

१. यो सूची हामीले—Bikram Jit Hasrat—History of Nepal, Punjab, 1970. P. XVII बाट लिएका हाँ ।

२. D. Wright - History of Nepal, Calcutta, 1966, P.221.

३. बुद्धिसागर शर्मा—संक्षिप्तसूचीपत्रम्, वीरपुस्तकालय, २०२० पृ., ७६, १३५ ।

४. Kamal P. Malla—Nepala Vamsavali: A Complete Version of the Kaisher Vamsavali ?, Contributions to Nepalese Studies, CNAS/TU Vol. 12, No. 2, April 1985, PP. 75-101.

परिशिष्ट

नेपालवंशावली

पत्र १ क

श्रीगणपतये नमः ॥ श्रीपशुपतये (नमः) ॥
क्रमेणवर्त्तमाने कलिमुगो सप्तस्तभूपालमौलिमालाचरणाम्बु-
जस्य राजा श्रीमत पृथ्वीस्थिता राजा हिमवतः शैलमध्ये-
वर्त्तनि महारथीभूतमण्डले भूगिरेश्वरभट्टारकः प्रादुर्भूतः
तदनु गौतमादिभिः कृष्णजैस्तत्र गौतमेश्वरादयो देवा
प्रतिष्ठिताः अनन्तरे भूगिरेश्वरभट्टारकश्लेषान्तकवने
विहरति स्म ॥ नेपानामा गोपालो वभूव तस्य कपिलगवी
वाग्मतीरे गत्वा तया क्षीरधारया संसिक्ते भूप्रदेशे श्रीमान्
पशुपतिः प्रकाशितः तेन नेपानामा गोपालेन पशुपतिः
प्रतिष्ठाकृतः ॥ ततः परेण गोपालवंसानां क्रमेण राज्य
भूजितः ॥ तताद्यः राजा भूभागह वर्ष ८४ ॥ राजा
श्रीजयगुप्त वर्ष ७३ मास ३ ॥ राजा श्री परगुप्त वर्ष

पत्र १ ख

९१ ॥ राजा श्री हर्षगुप्त ६७ ॥ राजा श्री भिमगुप्त वर्ष
३८ ॥ राजा श्री मणिगुप्त वर्ष ३७ ॥ राजा श्री विष्णु-
गुप्त वर्ष ४६ ॥ राजा श्री जयगुप्त वर्ष ७१ मास १ ॥
एवमष्टौ श्री गोपालराजानः ॥ तत गोपालान् निजित्य
महीपालक्रमेण राज्यप्रतिपालनाय राजा वर्णसिंह वर्ष
४९ ॥ राजा श्री जयसिंह वर्ष २१ मास ७ ॥ राजा श्री
भवर्णसिंह वर्ष ४१ ॥ एते तु गोपालमहिपाला राजानो
भवन्ति ॥ ततः पश्चात् सर्वकिर्तांतराजाप्रवृत्तः ॥ राजा
श्री एलं वर्ष ९० ॥ राजा श्री पंमि वर्ष ७६ मास ३ ॥
राजा श्री धस्कं वर्ष ३७ ॥ राजा श्री वलंच वर्ष ३१
मास ६ ॥ राजा श्री हृन्ति वर्ष ४१ मास १ ॥ राजा श्री
हुमन्ति वर्ष ५० ॥ राजा श्री तुस्क वर्ष ४१ मास ८ ॥
राजा श्री श्रुपस्थ वर्ष ३८

पत्र २ क

मास ६ ॥ राजा श्री पर्वा वर्ष ४६(५६) ॥ राजा श्री
जित्यदास्ती वर्ष ६० ॥ राजा श्री पञ्चं वर्ष ७१ ॥ राजा
श्री क्यंक्यंक्यं वर्ष ५६ ॥ राजा श्री स्वनन्द वर्ष ५० मास
८ ॥ राजा श्री स्वंको वर्ष ५८ ॥ राजा श्री गिघू वर्ष
६० मास ६ ॥ राजा श्री जन्य वर्ष ७३ मास २ ॥ राजा

श्री लुके वर्ष ६० मास १ ॥ राजा श्री थोर वर्ष ७१ ॥
राजा श्री थोक्वो वर्ष ८३ ॥ राजा श्री चम्र्म वर्ष ७३
मास ६ ॥ राजा श्री गुजं वर्ष ७२ मास ७ ॥ राजा श्री
पुस्कं वर्ष ८१ ॥ राजा श्री त्यस्तु वर्ष ५६ ॥ राजा श्री
सुग्रं वर्ष ५८ ॥ राजा श्री सस वर्ष ६३ ॥ राजा श्री
गुण वर्ष ७४ ॥ राजा श्री खिवु वर्ष ७४ ॥ राजा श्री
गलजि वर्ष ८१ ॥ एते कितरांराजानः ॥ ॥ ॥ अथातरे
सूर्यवंसोत्पत्तिः कथ्येते ॥ कल्पान्ते भगवद्वि-

पत्र २ छ

ष्टुनाभिकमलद्वयो वाहमा प्रादुर्भूतः ॥ ब्रह्मणः पुत्रः
मरीचिः ॥ मरीचे पुत्र कश्यपः ॥ कस्थ (स्य) पस्य पुत्र
भगवान्सुर्यः ॥ सुर्यस्य पुत्रो मनुः ॥ मनोः पुत्र काकु-
त्स्थः ॥ काकुत्स्थस्य पुत्रो वेणुः ॥ वेणोः पुत्रः पुष्पः ॥
पुष्पपुत्रः अनन्यः ॥ अनन्यस्य पुत्रः पृथृः ॥ पृथो पुत्रस्त्रि-
शंकरः ॥ स्त्रिशंकरस्य पुत्रो धुधिमारस्य
पुत्रो पवनास्व ॥ पवनास्वरय पुत्रः मांधाताः ॥ मांधातुः
पुत्रो सुसंधिः ॥ सुसंधिपुत्र धृतिसंधिः ॥ धृतिसंधिपुत्रो
भरतः ॥ भरतस्य पुत्रो अस्तिः ॥ असितपुत्र सगरः ॥
सगरस्य पुत्रः असमंजः ॥ असमंजस्य पुत्रः असुमानः ॥
असुमानस्य पुत्रः दिलिपः ॥ दिलीपस्य पुत्र भगीरथः ॥
भगीरथस्य पुत्रः ककुत्स्थः ॥ ककुत्स्थस्य पुत्र रघु ॥ रथा-
पुत्र कल्पाष

पत्र ३ क

पादः ॥ कल्पाषपादस्य पुत्रः संखनः ॥ संखनस्य पुत्रः
समुद्रसेनस्य पुत्र अग्निवर्णं अग्निवर्णस्य पुत्रः
श्री गर्गः ॥ श्री गर्गस्य पुत्रः पशुस्तुतः ॥ पशुस्तुतस्य पुत्र
अम्बरीषस्य पुत्र नहृषः ॥ नहृषस्य पुत्रः
वनाभागः ॥ वनाभागस्य पुत्रः अजः ॥ अजस्य पुत्रः
दसरथः ॥ दसरथस्य पुत्रः रामः ॥ रामस्य पुत्रो
लवकुशौ ॥ लवस्य पुत्रः स्यान् ॥ एते अयोध्यानृपा
वर्तन्ते ॥ ॥ ॥ अतपरे ईक्षवाकुवंसे ॥ विशालः विशाल-
पुत्र हेमचन्द्र ॥ हेमचन्द्रस्य पुत्रः सुचन्द्रः ॥ सुचन्द्रस्य
पुत्र धुमायाः पुत्रः सृजयः ॥ सृजयस्य पुत्र
सुवर्णषती ॥ सुवर्णषतीपुत्रः कृशाश्वः ॥ कृशाश्वस्य पुत्रः
सोमदत्तस्य पुत्रो वशजन्मेजय ॥ वसे जन्मेजयस्य
पुत्रः प्रमितिः ॥ प्रमि-

पत्र ३ ख

तिपुत्रो मतिमान् ॥ मतिमतो पुत्रो वंस ॥ एते नृप विमाननगरी अवतार्थं सूर्यवंशभगवान्वभूवः ॥ ॥ अथ नेपाले किरांतप्रवेशः ॥ पुनः किरांतन् विनिजित्य ॥ राजा श्री निर्मितिकाल वर्ष ५० ॥ राजा श्री मतारात्र वर्ष ११ ॥ राजा श्री काकवर्मा वर्ष ७६ ॥ राजा श्री षष्ठ्यपुष्पदेव वर्ष ५६ ॥ अनन्येन नेपालभूमि चातुर्वर्णमयी कृता ॥ श्रीमत्पशुपतिभट्टारकस्य देवलं शंखलीसंछनया अतिसुन्दरं निर्मितं यत्नेन सकलराज्ये मा (म) जरितकृत्य न्यायेन प्रजा पालिताश्च संवत्सरव्यवहारताश्च प्रवर्त्तनेति ॥ राजा श्री भास्करवर्मा वर्ष ७४ ॥ तेन राजा पशुपतिभट्टारकस्य प्रसादं प्राप्य ॥ दक्षि (ण) सागरपर्यन्तं संकांचननगरभूमण्डलं विनिजित्य तत्रैव अनर्थरत्नानि सुवर्णकोषकाचनानि-

पत्र ४ क

प्यादयति आनीय श्रीपशुपति भट्टारकाय संप्रवदत्त ॥ राजा श्री भूमिवर्मा वर्ष ४१ ॥ राजा चन्द्रवर्मा वर्ष २१ ॥ राजा श्री जयवर्मा वर्ष ६२ ॥ राजा श्री वर्षवर्मा वर्ष ५७ ॥ राजा श्री सर्ववर्मा वर्ष ४८ ॥ राजा श्री पृथ्वीवर्मा वर्ष ५६ ॥ राजा श्री ज्येष्ठवर्मा वर्ष ४८ ॥ राजा श्री कुवेरवर्मा वर्ष ६४ ॥ राजा श्री हरिवर्मा वर्ष ७६ ॥ राजा श्री सिद्धिवर्मा वर्ष ६१ ॥ राजा श्री हरिदत्तवर्मा वर्ष २६ ॥ तेन चतुःशिरप्रदेशे भगवतो विष्णुभट्टारकस्य देवालयं संपूर्णं कृतवानिति ॥ राजा श्री वसुदत्त वर्ष ३३ ॥ राजा श्री शिरिपातवर्मा वर्ष ३ (?) ॥ राजा श्री वृद्धिवर्मा वर्ष ७७ ॥ राजा श्री वसन्तदेव वर्ष (वर्ष) ६१ ॥ राजा श्री पुष्पदेव वर्ष ५६ (।) राजा श्री भास्करदेव वर्ष ७४ ॥ तेन हि राजा पशुपतेस्त्रयस्त्रिवन (तपस्त्रिवन ?) कृतं ॥ तेन पशुपतिभृत्तरिककांच-

पत्र ४ ख

तनगरभूमण्डलं विनिजित्य तत्रैव अनर्थरत्नज्वलितसुवर्णकोषकांचनानामपरिनामानीय श्रीपशुपतिभट्टारकाय संप्रदत्त ॥ राजा श्री भूमिवर्मा वर्ष ५१ ॥ राजा श्री चन्द्रवर्मा वर्ष २१ ॥ राजा श्री जयवर्मा वर्ष ६७ ॥ राजा श्री वर्षवर्मा वर्ष ५५ ॥ राजा श्री सर्ववर्मा वर्ष ४८ ॥ राजा श्री पृथ्वीवर्मा वर्ष ७६ ॥ राजा श्री

ज्येष्ठवर्मा वर्ष ६८ ॥ राजा श्री कुवेरवर्मा वर्ष ७५ ॥ राजा श्री हरिवर्मा वर्ष ४६ ॥ राजा श्री सिद्धिवर्मा वर्ष ६१ ॥ राजा श्री हरिदत्तवर्मा वर्ष २९ ॥ तेन चतुरशिखरप्रदेशे भगवत्पिष्णुभट्टारकस्य देवालयसंपूर्णकृतवानिति ॥ राजा श्री सुदत्तवर्मा वर्ष ३३ ॥ राजा श्रीपति वर्ष ३५ ॥ राजा श्री शिववृद्धिवर्मा वर्ष ७७ ॥ राजा श्री वसन्तदेव वर्ष ६१ ॥ राजा श्री शिवदेव वर्ष ५७ ॥ राजा

पत्र ५ क

श्री वृषदेव वर्ष ५७ ॥ तेन शांगुमहाचैत्रभट्टारकाय प्रतिष्ठित ॥ श्री पशुपति भट्टारकस्योत्तरदिशि विशूलप्रतिष्ठितं चेति ॥ ॥ राजा श्री करदेव वर्ष ५० ॥ राजा श्री धर्मदेव वर्ष ५१ ॥ तेन पशुपति दक्षिनमूर्तिमहद्वृष्ट्यजोषि कृतवान् दशनचैत्र भट्टारकस्य प्रतिष्ठितं ॥ ॥ ततः अवंसज प्रतिपालितपूत ॥ राजा श्री मानदेव वर्ष ३९ ॥ तेन स्वयंभूचैत्रभट्टारकरश्च दृष्टः ॥ सुस्तातहिनः ॥ मानविहाराश्च ॥ राजाश्रीधानिमानगृहं सप्तपरमसमेतं दीर्घिकाद्वयसंयुक्तं चतुरावतमोदनधारचेष्ठितं ॥ नेपालचुडामणिभूतच ॥ केशयुनादुद्धृत्य (?) हेममपि भगवते मानगृहे प्र-

पत्र ५ ख

तिष्ठित कृत देवलं च कृत्वा ॥ तस्य राजा भोगिनीदग्धराजाचित्पिण्डिसंस्काराज्ञमकरोत् ॥ त्वया कृत ताम्रश्रृंखलीयुतसंछन्न ॥ अस्थानभूमिकं ॥ अति महत् श्री मण्डपं मनिविहारश्च सम्वत्सर स्वय (य) परिवर्त्त्य कृता ॥ राजा श्री महिदेव वर्ष ५१ ॥ राजा श्री वसन्तदेव वर्ष ५६ ॥ राजा श्री उदयदेव वर्ष ४७ ॥ राजा श्री मनदेव वर्ष ४५ ॥ तेन पशुपति भट्टारकाय वर्षत्यमनावृष्टिवृष्टिश्च आकर्षनामन कोष मणियुक्तं च दत्तवान् ॥ राजा श्री सु (गु) नकामदेव वर्ष ५० ॥ राजा श्री शिवदेव वर्ष ४१ मास ६ ॥ तेन हि कुद्धृविहारचैत्रश्च कृतवान् ॥ राजा श्री नरेन्द्रदेव वर्ष ३४ ॥ तेन पशुपतिभट्टारकाय अनेकरत्नविचित्रकोषं संप्रदत्त ॥ तत्रैव सुवर्णप्रनाली विपुरवे

पत्र ६ क

सुवर्णपण्डलि च कृतवान् ॥ राजा श्री भिमदेव वर्ष १६ ॥ तत्परेण सूर्यवंशं विनिजित्य पुनश्चगोपालवंसः राज्यं करोति ॥ राजा श्री विष्णुगुप्त वर्ष ७४ ॥ तेन हि तीन-

पालविष्णुभट्टारकस्य सुवर्णछदन उपसोधित देवालयं च
कृतं ॥ राजा विष्णुगुप्त वर्ष ६१ ॥ तेन पशुपते वृहत्शि-
लामयविष्णुभट्टारकेश्वर ॥ नदीपारे कृतवान् अपरं श्रनेक-
विष्णुप्रतिमाप्रतिष्ठितां नेपालि च गौरीनागरीपि विशेषश्च
वर्त्तितेति ॥ राजा श्री भूमिगुप्त वर्ष ४५ ॥ ॥ भूयोषि
सूर्यवंशो राज्यं चकार ॥ राजा श्री शिवदेव वर्ष ४१ ॥
तदप्रिय (?) राजा अंशुवर्मा वर्ष ४३ ॥ तेन अंशुव-
द्धमिष्प्रथ्यवहाराय कृतवान् ॥ पिण्डकादिव्यवहारे लिपि-
विशेषं च कृतं ॥ व्याकरणशास्त्रश्च कृ-

एकादशकोषप्रदत्तं ॥ तत्रैव ईशानेश्वरस्य वासुकिभट्टार-

कस्य ताम्रशखलीछादनं कृत्य तत्रैव दीर्घचौपाइका-
कृत्य ॥ सुवर्णपनालीए कोटीहोमं

पत्र ७ ख

कृतश्चेति ॥ ॥ राजा श्री उदयदेव वर्ष ६ ॥ राजा श्री
निर्भयदेव वर्ष ५ ॥ राजा श्री भोजदेव रुद्रदेव वर्ष ९
मास ७ ॥ तेन भोजदेवेन श्रीमण्डपविनाशिता ॥ ॥ राजा
श्री लक्ष्मीकामदेव वर्ष २१ ॥ तेन हि चंपटपश्चोत्सहिते
सम्बत्सरे निधाने राष्ट्रशान्तिकृता ॥ राजा श्री जयदेव
वर्ष २० ॥ तेन हि ललीतपुर अर्ढराज्यं कृत्य वर्ष १० ॥
राजा भास्करदेव जयदेव उभयराजा वर्ष ७ मास ४ ॥ तेन
हि भास्करदेवेन पितृमौलिविकृत १० सुवर्णमयमहोत्तर-
भट्टारकस्य कांचननाशिता तद्वोषेण अंधीभवति ॥ राजा
वलदेव वर्ष १२ ॥ तेन अत्यन्तं सुभिक्षकारोतेन वज्ररथे
हरिपुरकृतं ॥ राजा श्री पद्मदेव वर्ष ६ ॥ तेन हि
मकुंठं कृतवान् ॥ राजा श्री नागार्जुनदेव वर्ष ३ ॥ राजा
श्री शंकरदेव वर्ष १७ ॥ तेन हि नदिसालायां शंकरेश्वर
भट्टारकाय

पत्र ८ क

प्रतिष्ठिता ॥ देवकुलं च पुर्णकृत्य ॥ राष्ट्रशान्तिकाश्च
कृता विहाराश्च प्रारत भगवती मनोहरभट्टारकाय प्रति-
ष्ठित ॥ राजा श्री वामदेव वर्ष ३ ॥ राजा श्री हर्षदेव
वर्ष १६ ॥ उत्तरविसत्तिप्रतिसम्बवरद्यवर्तमानः ॥ राजा श्री
वामदेव वर्ष ३ ॥ राजा श्री हर्षदेव वर्ष १६ ॥ शिवदेव
वर्ष २७ मास ७ ॥ तेन हि पशुपतिभट्टारकस्य स्वर्णशृङ्ख-
लीछादनं कृता ॥ तत कीर्तिभक्तग्रामे वलदतीत्रवंशाया-
नीता प्रनालिकापुस्करणी सकलजनानन्दकृता चतुर्भूमिकं
पञ्चपुरसरस १० युक्तं १ श्रीमत् राजा गृह १० सुनिखा-
दितं ॥ श्रीमत्पशुपतिभट्टारकस्य रजतपद्मपुनर्घटित पूर्व-
दंमव्यवहारनास्ति सूवर्णरक्तिकस्तवे स्वश्रीसिहाकृतरूपं
दमकृत वेवहार सूवर्णमयी श्रीवस्याकृतिशिविकां च कृत्य
पूर्वशि-

पत्र ८ ख

खरदेवस्य परिवारसहितेन जीर्णोद्धारं कृतं ॥ राजा श्री
ईन्द्रदेव वर्ष १२ ॥ राजा श्री मानदेव वर्ष ४ मास ७ ॥
राजा श्री नरेन्द्रदेव वर्ष ६ मास ४ माघ ॥ कृष्णचन्द्रमा-

प्रतिपदसप्तादिहिके काले वर्षसतहये शुभदिने राज्यं वर्ष-
प्राप्त्यते ॥ नेपालसमस्त मण्डलमहीपालप्रजानाशनं पीड्य
शास्त्रदासुरमितगुणे श्री नन्ददेवप्रभूतेन हि भक्तग्रामे शिव-
गलटोलंके देवालयकृते देवहृदयप्रतिष्ठित ॥ तिपुरसहिता
राजधानिप्रतिष्ठिते ॥ राजकुलखनीये सूर्वर्णपणाली
कृता ॥ श्री नेपालमहीमण्डलीकमहापात्रमुखसमस्तप्रजानां
पुत्रपौत्रादिविकितः ॥ स (स) तापदुःखग्निप्रविष्टिते
हृदयानां च वंधन प्रवर्त्तते ॥ धारापकृतानां चौरकंवान-
हृत्य महास्तेनकृते शुक्रदिने नाटिकासुधेनेपालकृतवान् ॥
राजा श्री नन्ददेव वर्ष

पत्र ९ क

२० ॥ सम्वत् २६७ पौषकृष्णत्रयोदश्यां शुक्रदिन श्री रु-
द्रदेव पृथ्याभिषेकं कृतवान् राज्ये ॥ पृथ्याभिषेकात् तुषा-
रवृष्टिश्च भवति ॥ राजा श्री रुद्रदेव वर्ष ८० मास १ ॥
राजा श्री मृतदेव वर्ष ३ मास ११ माहादुर्भिक्षं भवति ॥
सम्वत् २९९ कातिककृष्णबृष्टिशुक्रवार ॥ राजा सोमे-
श्वरदेवपृथ्याभिषेकं कृतवान् ॥ राजा श्री सोमेश्चरदेव
वर्ष ६ मास ३ ॥ युवराज महिन्द्रदेवेनकृत मह (हे) न्द्र-
सरोवरं ॥ सम्वत् २३९ वैशाषणकुलपुर्णमी राजा श्री
गुणकामदेवपृथ्यापकृतवान् ॥ सम्वत् ३०५ पौषशुक्लसप्त-
म्यां भीमवासरे ॥ राजा श्री विजयकामदेव वर्ष ५ मास १ ॥
राजा श्री अरिमल्लदेव वर्ष ३१ मास ९ ॥ तस्यराज्यं
महादुर्भिक्षं च प्रादुर्भूतः दंमेन अन्नकुड्ड्यमभूत् ॥ राजा
श्री अभयमल्लदेव वर्ष ४८ मास २ म-

पत्र ९ ख

हर्मारि अनावृष्टि दुर्मिक्षप्रजाक्षय भूमिकंठत्वभंग ॥
सम्वत् ३७५ आषाढाशुक्ले २ पुनर्वृत्सुसोमधासरे ॥ राजा
श्री जयदेव वर्ष २ मास ७ ॥ राजा श्री अनन्तमल्लदेव
वर्ष ३२ मास १० ॥ श्री पशुपतिभट्टारकस्य ध्वजारोहनं
कृतं ॥ श्री पशुपतिभट्टारकाय मेखलां ददेत् ॥ तस्य राजा
कुराज्यं विता (ता) पहारिक मखनं भक्तापुरिनाशं
करोति ॥ सम्वत् ४०८ पौषमास जयतारी प्रविष्टः
प्रथमे ॥ सम्वत् ४१४ कागुणमास द्वितीप्रावार प्रविष्टः
खण्डिता ॥ सम्वत् ४११ माघमास तिरुहृतिया भगतग्रामे
प्रविष्टः ॥ सम्वत् ४३१ माघमासतिरुहृतिया ललीतग्रामे

प्रविष्ट ॥ राष्ट्रे अतिसंतापः दण्ड प्रतिपाते पात्र सृष्टव-
धनं महत्पीडा ॥ ॥ नेपाले युवराजिनी विरमदोविनां
कृत्यः सोमेश्वरनीमं देवकृत पुनः चंगुदेवालयकृतं ध्वजा-
रोह -

पत्र १० क

नज्ञच ॥ पुनः इन्द्रकुटप्रतिष्ठितं ध्वजारोहनं च ॥ जयशक्ते-
मर्तिविरमेदेवी ॥ तत्वान्तरे राजा जयानन्ददेव वर्ष ५ ॥
अनन्तरे जयतुङ्गमल्लस्य आत्मज श्री जयरुद्रमल्लदेवस्य
प्रभृतेन स्वकुटुंब श्री जयाली मल्लदेव पृथ्याभिषेकं कृत्य
राजामु (भु) त्तिमात्रं ददौ ॥ समस्तनेपाल जयरुद्र ईति
तवकोष्टराज्यं करोति नेपालभक्तग्रामे क्षत्रविक्रित वहुतर
जयरुद्रमल्लस्वर्गस्थः ॥ सम्वत् ४४६ आषाढपुर्णिमा दारा
४ समेत ॥ तस्य कुमारजायमान कतिपयदिवसान्तरे
मृत्युः ॥ पुत्री सती नायकदेवी नाम पितामहि श्री पदुमल-
देवीनां प्रतिपालित पुत्री देवलदेवीद्वयोरपि भक्तग्रामे राज्य
कृतवान् ॥ मण्डपादिप्रणालीकृत्यतिलमाधवस्थाने तत्त्वान्तरे
आदित्यमल्लनेपालप्रविष्टः ॥ सम्वत् ४४८ चैत्रशुक्ल-
पूर्णिमा उत्तर

पत्र १० ख

कालगुण शुक्रदिने ललितग्रामे दण्डेन भवति ॥ तत्वान्तरे
काशीश्वर सोमवंशहरिश्चन्द्रदेवसमागमनयेन विवाहं करोति
श्री नायकदेवी कतिपयवर्षान्तरे शिष्ठेन विषभक्षनेण
मृत्युः ॥ कतिपयपाद्रस्पष्टमानयति ॥ तत्वान्तरे कर्णाट-
वंशज श्री जगत्सिंहदेवसमाहित संगृह्य पुत्रि श्री राजल-
क्षमीदेवीनाम दशदिनान्ते माता स्वर्गं गच्छति पितामह्या
अतिकृष्टेन प्रतिपालिता श्री देवलदेविनामकृत्य वाली
प्रतिपालिता जीविता च ॥ अथान्तरे श्री पशुपति (म)
ललदेववंधनं करोति नेपालसमस्त सम्बतेन उभयराजकुल-
संप्रधानेन सं ४६४ श्रावणकृष्ण ४ ॥ राजा श्री जयदेवकृत-
सर्वसम्मतेन सं ४६७ वैशाषक ७ तस्य पिता श्री जयान-
न्ददेवमाता ललितग्राम उन्नरविहार राजेन्द्रपालपात्रस्य
पुत्री ॥ जयराजदेवस्य

पत्र ११ क

पत्नी कर्णाटवंशज श्री रुद्रमल्लदेवनाम ॥ तस्य पुत्र श्री
तस्मिन् समये उभयराजकुलएकत्वं ॥ सं ४६८ श्री देवल-

देविना कोषकृतं पशुपतिर्दातु ॥ स ४६९ श्री जयराज—
देवेन कोषकृतं श्री पशुपतिर्दातु ॥ तदन्तरे पूर्वां ताना—
गतः ॥ ॥ अथ वंशावलिलिख्यते ॥ नन्देन्दुशून्यशशि
१०९ सम्मत् शाकवर्षे तत् श्रावणस्य ध्वंसे मुनि तिथ्य-
धस्तात् ॥ स्वात्यां शनैश्चरदिने रिपुमर्द्दलग्ने श्री नान्य-
देवनृपतिर्विदधीत वास्तु ॥ स्फटा नान्यपतिर्वभूव तदनु
श्री गांगदेव नृपस्तत्सुनुर्न्मिहवेवनृपतिः श्री रामसिंह—
स्ततः ॥ तत्सूनुर्भविसिंहवेव उदितः श्री कर्मसिंहसुतः
तत्सुनुर्भविसिंहवेवनृपतिः कर्णाटिकचूडामणिः ॥ वाणाद्वियुग-
रासि १२४५ सम्मतशाकवर्षे पौषस्य शुक्लनवमि रवि—

पत्र ११ ख

सूनुवारे ॥ त्यत्कवास्य पट्टनपुरं हर्सिंहवेवादुद्देवदेशितप-
थोथ गिरि विवेशः ॥ तत्सूनु जलधाविवेन्दुरुदितो वल्ला—
लसिंहस्ततो जातो देवगणोपगीतमहिमा श्री देवमल्लो
नृपः ॥ तस्याभूदथ नागमल्लनृपतिस्तस्यापि जातः सुतः ॥
प्रोद्यन्मूर्तिश्शोकमल्लसुकृतिः किर्तिप्रतागोन्नृपः ॥ तस्या—
तमज्ञोनि जयस्थितिमल्लदेवस्तस्याद्भूत्वरनिधिर्जयक्ष-
मल्लः ॥ यो विश्वविभूतहोग्रतप्रतापो धर्मानुरक्तमति—
रस्य च रायमल्लः ॥ तस्मादभूदभवनमल्ल इति प्रसिद्ध
श्री प्राणमल्ल वसुकल्पतस्ततोऽभूत् ॥ मातृण्डवज्जनिरि—
तोज्ञनि विश्वमल्लस्तैलोक्यमल्लनृपतिः पुनरस्य पुत्रः ॥
क्षीराब्धेरिव चन्द्रमा: किमु खेरहृतप्रभामण्डल किं कर्णः
किमु वार्जुनोज्ञनि जगत्सारैदारर्गुणः । ए—

पत्र १२ क

तस्माद्विविधानवद्विलसद्विद्यान्वितः श्री जगज्योतिर्मल्ल—
नरेन्द्र पृष्ठी तिलकिभूतांश्रिपकेरहः ॥ तत्सूनुः श्री

सुमतिजयाजिताभिव्यमल्लात्मज श्री भूपतीन्द्रमल्ल तस्या—
त्मज श्री रणजितमल्ल तेन वर्ष ४८ राज्यं कृतवान् आदौ
सप्तकौशिक्यान्तं राज्यं कृतवान् पश्चात् वृद्धसमये काशि—
मरण जातं ॥ नेपालसम्बत् ८९० कार्त्तिकशुक्ल एकादशी
एतस्मिन्दिने गोरक्षीयभूप आदौ द्वादश (स) हथ—
गृह — — — — सोमवशीद्वमहाराज श्री
पृथ्वीनारायणसाहबहादुरसम्मेरजडदेवेन श्री रणजितमल्ल
श्री जयप्रकाशमल्ल श्री तेजनरसिंहमल्लभूपत्रयं निर्जित्य
दाहमण्डपललितपट्टनभगतपट्टननगरजयाधिशकृतवान् अयं
च सप्तकौशिकिसप्तगण्डक्यान्तं राज्यं

पत्र १२ ख

कृतवान्वहुराजान निर्जित्य राज्यं कृतवान् वर्ष ५२ श्री
शाके १६९६ माघकृष्णदशम्यां श्री पृथ्वीनारायणस्य पुत्र
श्री प्रतापसिंहसाहबहादुरसम्मेरजडदेवेन वर्ष २ मास ११
राज्यं कृतवान् ततः श्री शाके १६९९ मार्गशिर्षकृष्णतृती—
यायां तस्य पुत्र श्री रणवहादुरसाहबहादुरसम्मेरजडदेव
राजा वभूव तेन श्री शाके १७०० माघशुक्लपञ्चदशयां
नित्यं गाधिस श्री हरकुमारदत्तसेन आदौ निर्जित्य कालि—
गण्डक्यान्तं राज्यं कृतवान् सम्बत् १६४६ साल आषाढा
शुदि १५ वाईसपत्र जुम्लाराज्यं निर्जित्य तत पश्चात्
सम्बत् १६४७ साल पौष शुदि १० जाजकोट थपाल
दुल्लु दै—

पत्र १३ क

लेष ग्रछाम छाम डोटी कुमाऊं गढवाल श्रीनगरहरिद्वार
तस्य दछित गंगोत्तरी उत्तर वदरि केदारईत्यते राज्यं
निर्जित्य ॥ ॥